

Træholtvej nr. 66 – "Dal" eller "Dahl" – matr. nr. 6a Bjergby

Første gang "Dal" nævnes var i 1623, da 12 mænd fra Horns Herred, bl.a. fra Dal, vidnede i en sag mod Kirsten Ibsdatter i Mygdal, der kendtes skyldig i troldomsbedrifter.

I 1642 nævnes i en "færdselssag" Jens Jensen fra Bjergby Dal.

I Odden Hovedgaard jordebog omtales fra 1690/91 Jens Nielsen og Niels Christensen fra Daal i Bjergby.

I hoverireglementet for Odden Hovedgaard 1770 står:

"Bjergby Dall: Christen Nielsen, hartkorn 8 tdr. 2 skp., kan avle 5 læs hø, ret til græsning i overdrevet 8 kreaturer, landgilde årlig 2 rdl. $\frac{3}{4}$ mk, 9 pd smør. Har $\frac{1}{2}$ mil til hovedgården. Jorden bruges overalt til sæd og udlæg uden særdeles markers afdeling. Sædskifte deling. Skarp sandjord."

Peder Nielsen 1709 – 1785, gårdmand i "Dal" gift med Kirsten Povlsdatter.

Deres søn, Poul Pedersen, født august 1749, gårdmand i "Dal", død 1790, blev gift med Ingeborg Nielsdatter (Høg), der giftede sig 2. gang 30. okt. 1791 med Anders Christensen, der var født i foråret 1764 i "Vestergaard" i Snevre som søn af Anna Pedersdatter og Christen Cristopfersen – sidstnævnte var søn af Christopfer Nielsen i "Dalsgaard" i Mygdal.

Anders var oprindeligt forlovet med en pige fra Snevre, men der var ikke udsigt til, at de kunne overtage et passende fæste. Der var så en enkemand med en gård, der ville ægte pigen, og Anders blev, efter at Ingeborg Nielsdatters sørgeår var forbi, spurgt, om han vil ægte denne, uanset at hun var 13 år ældre – men de havde kendt hinanden i mange år – hun var nemlig også fra Snevre, men fra "Søndergaard".

Og som tegn på den tids realisme – de unge mennesker fik jo på denne måde hver en gård – spillede Anders til sin tidligere kærestes bryllup.

Anders Christensen blev stedfader til 3 piger på, og ejeren af "Odden" Pors Bastholm Munk godtog Anders som fæster.

Ingeborg og Anders fik i august 1792 en søn, der blev døbt Christen.

1801 købte Anders gården for 600 rdl. af "Odden", der nu ejedes af Simon Groth Clausen. I 1806 købte Anders en hedelod sønden for "Dal" af gårdmand Stephen Nielsen Nørmark.

I 1813 solgtes gården til ovennævnte søn, Christen Andersen Dahl, der var blevet frikøbt som soldat, og i 1820 blev gift med Karen Marie Sørensen, "Søndergaard" i Skovsgaard.

De fik ingen børn. Karen døde i 1842, hvor Christen flyttede gården op på den nuværende plads og bortfæstede samtidig den gamle gårdsplads og ca. 3 tdr. land til sin halvsøsters datter, Maren Pedersdatter, der tidligere havde boet i et hus, der lå ved den store bakke, Ravbjerg, Ravnebjerg - derfra fik hun navnet Maren Pedersdatter Ravbjerg.

I 1843 giftede Christen/Kristen, der nu var 51 år, sig igen – denne gang med den 23-årige Sare Marie Pedersdatter fra Hjørring. Hun blev dog som lille optaget i huset hos Søren Pilgaard i Snevre, hvor hun efter folketællingen i 1840 blev betegnet som tjenestepige.

I 1881 døde Christen Andersen Dahl – 89 år gammel. Enken, Sara, drev gården indtil 1885, hvor hun overdrog gården til den ene af sønnerne, Christian Christensen, for 16.000 kr. Han tog sammen med sine søskende i 1904 navneforandring – ved "kongelig konfirmation", således at

de fik lov at bruge deres almindelige kendenavn som slægtsnavn og kom til at hedde "Dahl". Kristian (nok døbt Christian) var en aktiv mand. Jorden blev merglet, de lave arealer blev drænet, bygningerne forbedret. Udadtil var han meget aktiv. I 1889 blev han indvalgt i sognerådet og var i nogle år formand og kasserer. Han var med til starten af Houbak Andelsmejeri og blev efter nogle år også formand – i den forbindelse blev han i 1905 medstifter af Dansk Andels Smøreksport og kom straks i bestyrelsen for selskabet.

Han var med til at starte et teglværk i Bjergby – Mygdal i aktieselskabsform og var senere sammen med 4-5 andre med til at købe aktierne.

Han var i 1905 også blevet gift med den 23 år yngre Otilie, datter af Hans Kristensen og Elise Kristensdatter. De fik 2 børn, Kristen født 1906, og Anna, født 1908.

I 1912 blev der bygget nyt stuehus og i de efterfølgende år byggedes nye udhuse.

Også på det kulturelle område var familien aktiv. Kristen var i bestyrelsen for foredragsforeningen, ligesom han lagde jord til mødepladsen i Dals Bøge eller "Daals Busk". Her holdtes mange møder og folkefester.

Skytteforeningen brugte også pladsen som skydeplads, ligesom husflidsforeningen holdt folkefester, hvor Bjergby Hornorkester spillede, og når udstillingsgenstandene var fjernet, blev der danset til midnat.

Sønnen, Kristen Dahl, født 1906, død 1994, overtog gården som - 9. generation - i 1932 efter sin moder, Othilie, der havde drevet gården siden sin mands død i 1925. Kristen Dahl var gift med Esther, født 1911, datter af Kresten G. Christensen og hustru, Magdalene, fra Mygdal, med hvem, han fik 5 børn. Esther Dahl, der døde 1980, var i en periode medlem af Bjergby – Mygdal sogneråd. Kristen Dahl var ikke interesseret i offentlige hverv, men var dog i en periode medlem af menighedsrådet samt i bestyrelsen for Houbak mejeri. Han var meget historisk interesseret og har nedskrevet gårdens og slægtens historie.

Gården, der oprindeligt på 35 tdr. land + 15 tdr. land skov, er nu på 8 ha, der siden 1998 har været ejet af Johannes Skovbo Jørgensen, Skovbo maskiner.

Den mest kendte med relation til gården er utvivlsomt præsten Niels Dael, Liselund, født 1857, søn af Christen Sara Dael. Om Niels Dael har Jens Marius Jensen skrevet bogen "Præsten Niels Dael, Liselund". Om Niels Dael er der i bogen "Bjergby og Mygdal" fra 2012 en artikel skrevet af Niels Kirketerp. Niels Dael har været præst i Argentina, præst ved frimenigheder og etablerede en menighedsskole på gården "Liselund" ved Slagelse.

I 1946 oprettede Niels Dael en konto, der hed "Frimenighedspræst Niels Daels mindelegat for skolebørn". På bogens første blad står: "Legatet administreres af de til enhver tid ved Bjergby skole ansatte lærere. Renten bruges til gavn og glæde for skolens elever, eventuelt til et gilde".

I 1950 skænkede han kort før sin død til Bjergby-Mygdal kommune 2 parceller på i alt 4.870 kvadratmeter. Parcellerne ligger i skoven syd for "Over-Dal", Niels Daels fødehjem. Af skødet, der er underskrevet på Liselund 11. januar 1950 fremgår, at "parcellerne stedse skal henligge

som legeplads for skolen, hvilken bestemmelse begæres tinglyst som servitutstiftende for parcellerne” Denne bestemmelse er tinglyst 3. februar 1950. Senere står der: ”Parcellerne er skænket til legeplads for skolen til minde om min egen barndomstid”

I årene 1959 – 1965 var eleverne flere gange i sommerens løb på udflugt til ”Daels Skov”, hvor der blev leget, og hvor der blev kigget på blomster. Og der var sodavand, betalt af mindelegatet. Det er antagelig en del af det område, som Kr. Dael i sin beskrivelse af ”Dal”, betegner som ”Højenes Banke”, og som ligger lidt vest for gården. Der har ligget en del småhøje, der nu alle er nedpløjede, men omkring 1860 – 70 kunne man her, når der havde været storm, finde både ravperler og blå romerske perler. I 1960 fandt man under kartoffeloptagning en ravperle, der var dannet som et hammerhovede.

Niels Dael havde bl.a. en søn, Morten Dael, født 1922, død 2004, der i årene 1970 – 1990 var overlæge ved psykiatrisk afdeling på Hjørring sygehus.

Under 2. verdenskrig havde ejendommen eng ned mod Varbro – her fandt man en dobbelt række af ca. 30 cm tykke tilspidsede egepæle, der var banket ned i jorden. Der var en snes pæle, som var anbragt 2 og 2 med ca. 2 meter imellem. Længst inde i mosen var der kun spidsen tilbage. I åbrinken kunne man se, at de fortsatte på den anden side af åen, så det må vel have været resterne af en gammel vejbro eller skibsbrygge. Sognet på den anden side af åen hedder jo i øvrigt Skibsby.

I årenes løb er der udstykket en række arealer fra gården:

13/6 1887	6b til Mette M. Pedersen
18/10 1880	6c til Peder Jensen
18/10 1880	6d til Anders Chr. Christensen
18/10 1880	6e til Chr. P. Christensen
3/7 1905	6g til Niels Jensen Bæk Nielsen
16/12 1912	6h Peder Christian Hvims
1/2 1928	6k Alfred Madsen (Træholtvej nr. 47)